

„Brücke”, păstrează interesul față de subiectul operei de artă și adaugă preocuparea pentru forma adecvată conținutului expus. Promotorii săi reușesc să concretizeze identitatea între formă și spirit creator, cu alte cuvinte între imagine și voința de expresie.

Dintre personalitățile grupate în jurul mișcării, dintre inițiatori, în expoziție figurează Franz Marc cu gravuri din 1912—1914 și August Macke cu tabloul *Plimbare în pădure*, 1913, artiști a căror creație, curmată brusc în timpul primului război mondial, îmbină fervoarea elanului romantic cu năzuința spre o formă abstractă, concretizată și prin culoarea intensă, expresivă, care amintește de fauvisti. Lyonel Feininger s-a dezvoltat pe o tendință cubistă, acuzat expresiv, în gravuri indeosebi; piesele selecționate reflectă o dinamică interioară tradusă prin forme angulare, construite liniar.

Numele lui Paul Klee, prezent prin mai multe lucrări de pictură și gravură, se leagă deopotrivă de „*Blaue Reiter*”, dar apropierea exprimă mai ales atracția pentru climatul artistic creat, comuniunea spirituală cu Kandinsky indeosebi. După expoziția „Klee” din 1969 alcătuită cu lucrările colecției din Düsseldorf, selecția actuală, mai modestă, înlesnește cunoașterea modului în care s-a manifestat artistul ca gravor în litografie și acvaforte.

Un expresionist „izolat” este Christian Rohlf, xilogravurile din 1910—1918 și compozițiile în tempera din 1928 și 1933, exprimate prin fervoarea culorii un temperament spontan, patetic.

Independent de grupările menționate, doi artiști, austriacul Oskar Kokoschka și germanul Max Beckmann sînt profund marcați de viziunea expresionistă. Din creația atît de generoasă a lui Kokoschka, lucrările aduse restituie ardoarea spiritului său dramatic, forța penetrației în psihologia personajelor portretizate. Virulența acuzațiilor social-critice ale lui Max Beckmann, expresia penetrantă și dură a personajelor lui se dezvoltă în gravuri și în picturile înfățișînd două portrete de o intensă densitate expresivă.

Lucrările lui Beckmann se înscriu în cea de-a treia tendință proprie expresionismului german, determinată de frământările politice și sociale ale timpului, războaie și crize economice; bogat reprezentată prin lucrările de grafică și pictură ale artiștilor grupării „Noua obiectivitate”: Otto Dix și Georg Grosz, prin xilogravurile incisive ale sculptorului Ernst Barlach și prin gravurile din ciclurile antirăzboinice semnate de Käthe Kollwitz. Ansamblul reflectă realismul necruțător, amar pînă la cinism al acestor artiști, încrîncenați de ororile timpului lor; patosul expresionist culminează cu oglindirea dramatică a situației în condițiile nazismului.

În totalitate, expoziția este o panoramă a tuturor tendințelor expresioniste, egal reprezentate, exprimă punctul de vedere al gândirii artistice contemporane asupra fenomenului.

Gen prioritar, în cadrul expresionismului, gravura — mijlocul artistic cel mai adecvat —, prin posibilitățile oferite de tehnică, constituie ansamblul principal, în măsură să illustreze chiar singur întreaga mișcare. Corelată, pictura completează imaginea; selecția calitativă amplifică importanța sa și edifică asupra stilului particular al fiecărui artist.

Catalogul editat în limbile română și germană de un colectiv de specialiști de la Secția de grafică a Galeriei de stat din Stuttgart este o lucrare științifică amplă, accesibilă unui public diferențiat, impecabil realizată grafic.

Introducere documentată a expresionismului, expoziția Galeriei de stat din Stuttgart ar putea să însemne preludivul unor manifestări legate de cunoașterea acestui fenomen artistic original. De la prezentarea operelor din patrimoniul muzeelor și colecțiilor din țara noastră — unele fiind exemplare din tirajele unor gravuri expuse chiar în expoziția germană — și pînă la dezvoltarea ecoului pe care l-a avut această mișcare în arta românească, imaginea asupra expresionismului s-ar întregi cu elemente inedite.

Maria GRIGORESCU

SERI MUZEALE LA COLECȚIA DE ARTĂ ORIENTALĂ DIN BUCUREȘTI

În bogata gamă a manifestărilor științifice organizate de muzeele din București, seriile muzeale ocupă un loc bine definit. Ele își propun să evoce, în ambianța sălilor de expoziție, aspecte legate de tematica muzeului, de activitatea unor personalități ale științei și artei, ale colecționarilor care prin strădanie și competență profesională au adunat timp de mai multe decenii roade ale minții și talentului uman. Adresîndu-se unui auditoriu larg, de cele mai multe ori alcătuit din specialiști, aceste manifestări ating un înalt nivel științific

constituind veritabile prilejuri de dezbateră publică. Serile muzeale organizate timp de mai mulți ani la Colecția de artă comparată, la Muzeul C.I. și C. C. Nottara, la Muzeul Gh. Tattarescu, Muzeul G. Bacovia ș.a. sînt extrem de apreciate atît prin tematica abordată cit și prin competența conferențiarilor.

Inaugurată anul trecut, Colecția de artă orientală și-a propus în programul științific și cultural-educativ găzduirea cîtorva seri muzeale. Tematica lor este axată pe cunoașterea tradiționalelor relații

stabilite între români și popoarele din Orient, pe popularizarea comorilor materiale și spirituale zămislite de colectivitățile umane de-a lungul unei multimilenare istorii, pe adâncirea cercetărilor inițiate cu incontestabil succes de către Marcu Beza. Transpunerea în fapt a acestui program beneficiază de valorosul patrimoniu al colecției pe care Marcu Beza l-a strâns în urma studiilor întreprinse atât în Orientul apropiat cât și în satele și la mănăstirile din Grecia.

În cadrul primei serii muzeale erudiția s-a completat cu evocarea. Comunicarea dr. Virgil Cândea consacrată prezențelor românești în Orient a fost urmată de expunerea lui Vasile George Beza despre fratele său, scriitorul și diplomatul Marcu Beza. Încadrând în istoria noastră națională legăturile cu Orientul, temă asupra căreia s-au aplecat cu multă dăruire istorici de seamă, dr. V. Cândea, a dezbătut în expunerea sa rezultatele recente ale cercetărilor pe care le-a întreprins cu mult succes în citeva din vechile focare de cultură ale Orientului mediteranean. La rîndul său V. G. Beza a stăruit asupra etapei de început a vieții și activității realizatorului interesantei colecții, a momentului sosirii lui Marcu Beza la București și a începutului carierei sale diplomatice și științifice.

Cea de-a doua seară muzeală, programată la 28 septembrie 1972, a avut o tematică aparte. Ea a fost consacrată cunoașterii monumentelor bătrînei Elade, a stabilirii unor date noi privind relațiile domnilor români cu unele mănăstiri din Epir. Sub titlul: „Monumente ale antichității grecești”, Lucian Roșu, redactor șef al „Revistei muzeelor” și al „Buletinului monumentelor istorice” a făcut o largă prezentare a celor mai valoroase vestigii pe care Antichitatea le-a ridicat pe stîncosele coline ale peninsulei grecești. Din capul

locului conferențiarul a beneficiat atât de cunoașterea literaturii de specialitate cât și de studiul monumentelor la fața locului făcut cu ocazia unei deplasări de informare. Obiectivul central a fost Athena cu monumentele de pe Acropole. Datele științifice s-au impletit armonios cu impresiile specialistului, cu abordarea problematicii contemporane legată de conservarea acestui inestimabil patrimoniu istoric. Diapozitive executate de conferențiar au completat interesanta expunere aducând prin imagini color aspectul monumentelor antice de pe Acropole, de la Corinth, Mycene, Epidaur.

La rîndul său muzeograful Gabriel Petric și-a propus studiarea unui izvor istoric descoperit de Marcu Beza la mănăstirea Drianu din Epir. Este vorba de un pomelnic în care sînt înscrîși domni ai Țării Românești și ai Moldovei care au susținut acest lăcaș monahal din sec. al XVI-lea pînă în prima decadă a sec. al XVIII-lea. Tînărul cercetător a tras interesante concluzii asupra rolului avut de domnii români și în viața mănăstirilor din Epir, temă extrem de puțin studiată în istoriografia românească ale cărei strădanii au fost îndreptate mai mult spre Muntele Athos, Ierusalim, Sinai etc.

Discuțiile purtate pe marginile comunicărilor, și a exponatelor colecției, s-au repercutat atât în îmbogățirea cunoștințelor largului auditoriu cât și în precizări noi privind patrimoniul muzeal. O notă aparte se cuvine Radioteleviziunii române care la ambele serii muzeale a fost prezentă cu reporteri care au cules și difuzat concluzii și impresii asupra problemelor dezbătute.

Bine organizate, impunîndu-li-se o tematică interesantă, seriile muzeale devin evenimente remarcabile în activitatea curentă a muzeelor noastre.

Panaît I. PANAIT

MANIFESTĂRI FOLCLORICE LA MUZEUL SATULUI

Avînd ca premisă festivalul obiceiurilor de iarnă din Moldova, organizat la Muzeul satului, între 26—29 decembrie 1971, de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste cu concursul Centrului de îndrumare a mișcării artistice populare, s-a hotărît într-un cerc de lucru, la care au participat specialiști din muzee și institute de cercetări, să se permanentizeze într-o formă precisă și cit mai adecvată o vastă acțiune de valorificare și difuzare a creației populare prin manifestări folclorice inițiate și îndrumate de către muzeu, la sediul său. Astfel, se urmărește să se facă cunoscute publicului românesc de peste hotare cele mai bune tradiții ale poporului nostru izvorite din adîncurile istoriei. În acest scop, acțiunile demonstrative se subsumează unei imperioase cenzurări științifice, care impune ca principiul de bază păstrarea nealterată a autenticului popular, eliminînd orice

improvizații sau adaosuri hibride care știrbesc din valoarea producțiilor originale.

Potrivit acestor coordonate, s-a alcătuit un program în care au fost incluse manifestările folclorice distribuite pe genuri și etape — o stagiune estivală cu spectacole de dans, muzică, obiceiuri și tradiții populare, un festival al obiceiurilor de iarnă din diverse zone ale țării și serii lunare de filme etnografice și audii muzical-poetice. Pentru a putea transpune pe viu acest program am luat legătură și ne-am consultat cu metodiștii caselor de creație populară din diferite județe și am stabilit o platformă de colaborări cu Institutul de etnografie și folclor, cu Studioul Alex. Sahia și cu Arhiva națională de filme. Aceste contacte nu ne-au scutit însă de unele neajunsuri care au afectat organizarea sau ținuta artistică a spectacolelor.